

บทเรียนที่

12

กฎหมายและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับ งานอาชีวอนามัย และความปลอดภัย

สาระสำคัญ

การทำงานภายใต้ความปลอดภัยเป็นสิ่งสมควรให้ความสำคัญ เพราะหากเกิดเหตุภัยขึ้นจะสร้างความสูญเสียต่อชีวิต ครอบครัว และประเทศชาติ นายจ้างบางรายยังคงดำเนินกิจการโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยดังกล่าว จึงต้องสร้างความตระหนักให้นายจ้างเห็นความสำคัญ รวมถึงการใช้กฎหมายบังคับให้ปฏิบัติเพื่อให้คนงานได้รับความปลอดภัย

สาระการเรียนรู้

1. ความเป็นมาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
2. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
3. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมี พ.ศ. 2556
4. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับไฟฟ้า
5. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการและดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับที่อับอากาศ พ.ศ. 2562
6. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย
7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหน่วย

ประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอาชีพ

สมรรถนะประจำหน่วย

แสดงความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการ ควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอาชีพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง
2. ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง
3. เห็นความสำคัญและมีกิจนิสัยที่ดีจากการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย
4. วางแผนแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างเหมาะสม

1. ความเป็นมาของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์กับบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ นายจ้าง ลูกจ้าง เพื่อนร่วมงาน และสังคมส่วนรวมของประเทศชาติ รวมบุคคลถึงบุคคลอื่น ๆ ที่อาจไม่ได้รับความปลอดภัยในการทำงาน ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุม คุ้มครองความปลอดภัย โดยมีตัวบทกฎหมายเข้ามาบังคับใช้เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ทุกฝ่าย ในกฎหมายระบอบองค์การราชการเป็นผู้รับผิดชอบ

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 18 ประเทศอังกฤษเริ่มใช้กฎหมายเกี่ยวกับโรงงานในการคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพ มาจนถึงศตวรรษที่ 21 กฎหมายยังมีความสำคัญเรื่อยมา เนื่องจากยังมีสถานประกอบการใช้สารที่มีอันตรายในกระบวนการผลิตอยู่ตลอดเวลา ถึงแม้จะมีหน่วยงานกำหนดมาตรฐานการใช้สารอันตรายมาปรับเปลี่ยนในกระบวนการผลิตเพื่อเพิ่มความปลอดภัยแล้วก็ตาม แต่ยังคงพบว่ามีสถานประกอบการบางแห่งยังคงใช้สารอันตรายอยู่ จึงต้องสร้างความตระหนักให้เจ้าของกิจการเห็นถึงความสำคัญของความปลอดภัยและการป้องกันอันตรายจากสิ่งที่จะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยจากการปฏิบัติงานขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยเช่นกัน และได้มีการออกกฎหมายบังคับใช้เพื่อให้คนงานได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน

การมีกฎหมายบังคับใช้ทำให้คนงานได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน

2. พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 สรุปได้ดังนี้

1. **การบังคับใช้** พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วัน นับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 2)

2. มิให้บังคับใช้ พระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้บังคับกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น รวมถึงกิจการอื่นตามที่กระทรวงกำหนด โดยให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และกิจการอื่นตามที่กระทรวงกำหนด จัดให้มีมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในหน่วยงานของตนไม่ต่ำกว่ามาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามพระราชบัญญัตินี้

3. ความหมายตามพระราชบัญญัติ

○ **ความปลอดภัย** อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายความว่า การกระทำ หรือสภาพการทำงานซึ่งปลอดจากเหตุอันทำให้เกิดการประสบอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัยอันเนื่องมาจากการทำงานหรือเกี่ยวกับการทำงาน

○ **นายจ้าง** หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการซึ่งยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมาทำงาน หรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบการ ไม่ว่าจะการทำงานหรือการทำผลประโยชน์นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด ในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจในความรับผิดชอบของผู้ประกอบการนั้นหรือไม่ก็ตาม

○ **ลูกจ้าง** หมายความว่า ลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับความยินยอมให้ทำงานหรือทำผลประโยชน์ให้แก่หรือในสถานประกอบการของนายจ้าง ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรก็ตาม หมายความว่า ลูกจ้างตั้งแต่ระดับผู้จัดการในหน่วยงานขึ้นไป

○ **หัวหน้างาน** หมายความว่า ลูกจ้างซึ่งทำหน้าที่ควบคุม ดูแล บังคับบัญชาหรือสั่งให้ลูกจ้าง ทำงานตามหน้าที่ของหน่วยงาน

○ **เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน** หมายความว่า ลูกจ้างซึ่งนายจ้างแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามพระราชบัญญัตินี้

○ **สถานประกอบการ** หมายความว่า หน่วยงานแต่ละแห่งของนายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานอยู่ในหน่วยงาน

○ **คณะกรรมการ** หมายความว่า คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน หน้า ๗ เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๔ ก ราชกิจจานุเบกษา ๑๗ มกราคม ๒๕๕๔

- **กองทุน** หมายความว่า กองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- **พนักงานตรวจความปลอดภัย** หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
- **อธิบดี** หมายความว่า อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
- **รัฐมนตรี** หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

4. บททั่วไป

◆ ให้นายจ้างจัดและดูแลสถานประกอบกิจการและลูกจ้างให้มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของลูกจ้างมิให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ และสุขภาพอนามัย (มาตรา 6) ซึ่งในทางปฏิบัติ นายจ้างอาจมีการแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัย

◆ ให้นายจ้างจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน บุคลากร หน่วยงาน หรือ คณะบุคคลเพื่อดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 13) ดังนั้นสถานประกอบกิจการต่าง ๆ จึงต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับบริหาร และคณะกรรมการความปลอดภัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องขึ้นทะเบียนต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

◆ ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในสภาพการทำงานหรือสภาพแวดล้อมในการทำงานที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัย ให้นายจ้างแจ้งให้ลูกจ้างทราบถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงาน และแจกคู่มือปฏิบัติงานให้ลูกจ้างทุกคนก่อนที่ลูกจ้างจะเข้าทำงาน เปลี่ยนงาน หรือเปลี่ยนสถานที่ทำงาน (มาตรา 14) ดังนั้นในทางปฏิบัติสถานประกอบกิจการต่าง ๆ จึงควรจัดทำคู่มือความปลอดภัยประจำองค์กรที่สามารถให้บุคคลนำไปปฏิบัติได้อย่างทั่วถึง และหัวหน้างานจะต้องแจ้งแก่บุคลากรใหม่ทุกคนที่เข้ามาปฏิบัติงานในพื้นที่ให้ทราบถึงอันตรายในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย

◆ ให้นายจ้างจัดให้ผู้บริหาร หัวหน้างาน และลูกจ้างทุกคนได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อให้บริหารจัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานได้อย่างปลอดภัย และกรณีที่นายจ้างรับลูกจ้างเข้าทำงาน เปลี่ยนงาน เปลี่ยนสถานที่ทำงาน หรือเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ ซึ่งอาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัย ให้นายจ้างจัดให้มีการฝึกอบรมลูกจ้างทุกคนก่อนการเริ่มทำงาน (มาตรา 16) ในทางปฏิบัติจึงต้องมีการจัดอบรมอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถานประกอบการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

◆ ให้นายจ้างติดประกาศสัญลักษณ์เตือนอันตรายและเครื่องหมายเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งข้อความแสดงสิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและ ลูกจ้างตามที่อธิบดีประกาศกำหนดในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ สถานประกอบกิจการ (มาตรา 17)

◆ ให้นายจ้างจัดและดูแลให้ลูกจ้างสวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ที่ได้ มาตรฐานตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ลูกจ้างมีหน้าที่สวมใส่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล และดูแลรักษาอุปกรณ์ คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลให้สามารถใช้งานได้ตามสภาพและลักษณะของงาน ตลอดระยะเวลาทำงาน ในกรณีที่ลูกจ้างไม่สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว ให้นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างหยุดการทำงานนั้น จนกว่าลูกจ้างจะสวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว (มาตรา 22)

◆ ให้ผู้รับเหมาขั้นต้นและผู้รับเหมาช่วงตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน มีหน้าที่ ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของลูกจ้าง เช่นเดียวกับ นายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วง และมีผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไป ให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไปตลอดสาย จนถึงผู้รับเหมาขั้นต้นที่มีลูกจ้างทำงานในสถานประกอบกิจการเดียวกัน มีหน้าที่ร่วมกันในการจัด สถานที่ทำงานให้มีสภาพการทำงานที่ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ถูกสุขลักษณะ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ลูกจ้างทุกคน (มาตรา 23)

5. คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

◆ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานเป็นประธานกรรมการ อธิบดี กรมควบคุมมลพิษ อธิบดีกรมควบคุมโรค อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และอธิบดีกรมสวัสดิการ และ คุ้มครองแรงงาน เป็นกรรมการ กับผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง ฝ่ายละแปดคน และผู้ทรงคุณวุฒิ อีกห้าคนซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ ให้ข้าราชการกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานซึ่งรัฐมนตรี แต่งตั้งเป็นเลขานุการ (มาตรา 24)

◆ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า 50% ของจำนวน กรรมการทั้งหมด โดยมีแทนฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างอย่างน้อยฝ่ายละหนึ่งคน จึงจะเป็นองค์ประชุม ในการประชุมเพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คราวใด ถ้าไม่ได้องค์ประชุมตามที่กำหนดไว้ให้จัดให้มีการประชุม อีกครั้งภายใน 15 วันนับแต่วันที่นัดประชุมครั้งแรก การประชุมครั้งหลังแม้ไม่มีกรรมการซึ่งมาจาก ฝ่ายนายจ้างหรือฝ่ายลูกจ้างมาร่วมประชุม ถ้ามีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า 50% ของจำนวน กรรมการทั้งหมดก็ให้ถือเป็นองค์ประชุม ในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุมสำหรับการ ประชุมคราวนั้น มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมี 1 เสียงในการลงคะแนน หากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด (มาตรา 28)

6. การควบคุม กำกับ ดูแล

◆ เพื่อประโยชน์ในการควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้นายจ้างดำเนินการดังต่อไปนี้

- จัดให้มีการประเมินอันตราย
- ศึกษาผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อลูกจ้าง
- จัดทำแผนการดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานและจัดทำแผนการควบคุมดูแลลูกจ้างและสถานประกอบกิจการ
- ส่งผลการประเมินอันตราย การศึกษาผลกระทบ แผนการดำเนินงานและแผนการควบคุมตามที่กล่าวข้างต้น ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย (มาตรา 32)

◆ ในกรณีที่สถานประกอบกิจการใดเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง หรือลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงาน ให้นายจ้างดำเนินการดังต่อไปนี้

- กรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิต ให้นายจ้างแจ้งต่อพนักงานตรวจความปลอดภัย ในทันทีที่ทราบ โดยโทรศัพท์ โทรสาร หรือวิธีอื่นใดที่มีรายละเอียดพอสมควร และให้แจ้งรายละเอียดและสาเหตุ เป็นหนังสือภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ลูกจ้างเสียชีวิต
- กรณีที่สถานประกอบกิจการได้รับความเสียหายหรือต้องหยุดการผลิต หรือมีบุคคล ในสถานประกอบกิจการประสบอันตรายหรือได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจากเพลิงไหม้ การระเบิด สารเคมีรั่วไหล หรืออุบัติเหตุร้ายแรงอื่น ให้นายจ้างแจ้งต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยในทันทีที่ทราบ โดยโทรศัพท์ โทรสาร หรือวิธีอื่นใด และให้แจ้งเป็นหนังสือ โดยระบุสาเหตุอันตรายที่เกิดขึ้น ความเสียหาย การแก้ไขและวิธีการป้องกันการเกิดซ้ำอีกภายใน 7 วันนับแต่วันเกิดเหตุ
- กรณีที่มีลูกจ้างประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยตามกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทนเมื่อนายจ้างแจ้งการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยต่อสำนักงานประกันสังคมตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว ให้นายจ้างส่งสำเนาหนังสือแจ้งนั้น ต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยภายใน 7 วันด้วย (มาตรา 34)

7. พนักงานตรวจความปลอดภัย

พนักงานตรวจความปลอดภัย แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ให้ปฏิบัติงานตามที่ได้พระราชบัญญัตินี้ อำนาจหน้าที่ของพนักงานตรวจความปลอดภัย มีดังนี้

1. เข้าไปในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้างในเวลาทำการหรือเมื่อเกิดอุบัติเหตุ ตรวจสอบหรือบันทึกภาพและเสียงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ใช้เครื่องมือในการตรวจวัดหรือตรวจสอบเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ในสถานประกอบกิจการ เก็บตัวอย่างของวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ มาเพื่อการวิเคราะห์เกี่ยวกับความปลอดภัย สอบถามข้อเท็จจริง หรือสอบสวนเรื่องใด ๆ ภายในขอบเขตอำนาจและเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง รวมทั้งตรวจสอบหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและเสนอแนะมาตรการป้องกันอันตรายต่ออุบัติเหตุโดยเร็ว (มาตรา 35)

2. หากตรวจพบว่านายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงาน อาคาร สถานที่ เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ลูกจ้างใช้จะก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่ลูกจ้าง ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นหยุดการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลา 30 วัน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ พนักงานตรวจความปลอดภัยอาจขยายระยะเวลาออกไปได้ ไม่เกิน 2 ครั้ง ครั้งละ 30 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในกรณีจำเป็นเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยมีอำนาจสั่งให้หยุดการใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ หรือผูกมัดประตูประตักสิ่งทีอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อลูกจ้างดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว ในระหว่างการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยได้ เมื่อนายจ้างได้ปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัยแล้ว ให้นายจ้างแจ้งอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เพื่อพิจารณาเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวได้ (มาตรา 36)

3. กรณีที่นายจ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานตรวจความปลอดภัย และหากมีเหตุอันอาจก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรง ที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานสมควรเข้าไปดำเนินการแทนให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้พนักงานตรวจความปลอดภัยหรือมอบหมายให้บุคคลใดเข้าจัดการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้นายจ้างต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าจัดการแก้ไขนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริง (มาตรา 37)

8. กองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเรียกว่า “กองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 44) กองทุน ประกอบด้วย

1. เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
2. เงินรายปีที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเงินทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน
3. เงินค่าปรับที่ได้จากการลงโทษผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
4. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
5. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
6. ผลประโยชน์ที่ได้จากเงินของกองทุน
7. ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและใบสำคัญการขึ้นทะเบียน
8. ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
9. รายได้อื่น ๆ (มาตรา 45)

การนำกองทุนไปใช้ จะใช้เพื่อการดำเนินกิจการดังนี้

1. การรณรงค์ส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และการพัฒนา แกะไขและบริหารงานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารกองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อม ในการทำงาน
2. ช่วยเหลือและอุดหนุนหน่วยงานของรัฐ สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือบุคคลที่เสนอโครงการหรือแผนงานในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาวิจัยและการพัฒนางานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
3. ค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุนและใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง
4. สนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันส่งเสริมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานตามความเหมาะสมเป็นรายปี
5. ให้นายจ้างกักยืมเพื่อแก้ไขสภาพความไม่ปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และโรคอันเนื่องมาจากการทำงาน
6. เงินทดรองจ่ายในการดำเนินการกรณีเกิดเหตุร้ายแรงในสถานประกอบกิจการ โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบริหารกองทุนความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานกำหนด และให้นำเงินดอกผลของกองทุนมาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้กำหนด ได้ไม่เกินร้อยละ 75 ของดอกผลของกองทุนต่อปี (มาตรา 46)

9. **บทกำหนดโทษ** หากนายจ้างฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษจำคุก หรือ ทัณฑ์ปรับ ตามความหนักเบาของความผิดที่กระทำ ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

3. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการ และ ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมี พ.ศ. 2556

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมี พ.ศ. 2556 สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของคำตามกฎกระทรวง

◆ **สารเคมีอันตราย** หมายถึง ธาตุ สารประกอบ หรือสารผสม อาจมีสถานะเป็นของแข็ง ของเหลว หรือแก๊ส หรืออยู่ในรูปของฝุ่น เส้นใย ละออง ไอ พุ่ม ที่มีพิษกัดกร่อนก่อให้เกิดอาการ ระคายเคือง แพ้ หรือเป็นสารที่ก่อให้เกิดโรคร้ายต่าง ๆ

◆ **ขีดจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย** หมายถึง ระดับความเข้มข้นของสารเคมี อันตรายที่กำหนดให้อยู่ได้ในบรรยากาศแวดล้อมในการทำงานที่ลูกจ้างซึ่งมีสุขภาพปกติสามารถสัมผัส หรือได้รับเข้าสู่ร่างกายได้ทุกวันตลอดเวลาโดยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

◆ **การทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย** หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่อาจทำให้ลูกจ้าง ได้รับสารเคมีอันตราย เช่น การผลิต การติดฉลาก การห่อหุ้ม การเคลื่อนย้าย การเก็บรักษา การถ่ายเท การขนถ่าย การขนส่ง การกำจัด การทำลาย การเก็บสารเคมีที่ไม่ได้ใช้แล้ว การบำรุงรักษา การซ่อมแซม และการทำความสะอาดเครื่องมือ เครื่องใช้ ตลอดจนงานขณะบรรจุสารเคมีอันตราย

◆ **ผลิต** หมายถึง ทำ ผสม ประยุกต์ ประง เปลี่ยนรูป แปรสภาพ และหมายรวมถึงการบรรจุ และการแบ่งบรรจุด้วย

◆ **ครอบครอง** หมายถึง การมีไว้เพื่อตนเองหรือผู้อื่นไม่ว่าจะมีไว้ขาย ขนส่ง ใช้เพื่อประการอื่นใด รวมถึงการทิ้งไว้หรือปรากฏอยู่ในบริเวณครอบครองด้วย

◆ **แก๊ส** หมายถึง ของไหลที่มีปริมาตรหรือรูปร่างไม่แน่นอนที่สามารถฟุ้งกระจายและเปลี่ยนสภาพเป็นของแข็งหรือของเหลวได้ โดยการเพิ่มความดันหรือลดอุณหภูมิ

◆ **เส้นใย** หมายถึง สารที่มีลักษณะเรียวยาว คล้ายเส้นด้าย มีต้นกำเนิดจากแร่ พืช สัตว์ หรือใยสังเคราะห์

◆ **ฝุ่น** หมายถึง อนุภาคของของแข็งที่สามารถฟุ้งกระจาย ปลิว หรือลอยอยู่ในอากาศได้

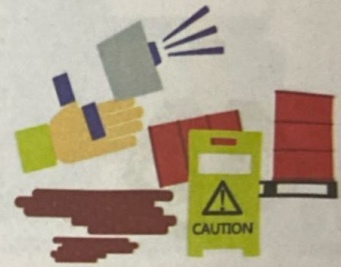
◆ **ละออง** หมายถึง อนุภาคของของเหลวที่สามารถลอยอยู่ในอากาศได้

◆ **ไอ** หมายถึง แก๊สที่เกิดขึ้นจากของเหลวหรือของแข็งในสภาวะปกติ

◆ **พุ่ม** หมายถึง อนุภาคของแข็งที่เกิดจากการรวมตัวของไอ สามารถลอยตัวอยู่ในอากาศได้

2. ข้อมูลด้านความปลอดภัยของสารเคมี นายจ้างจะต้องทำบัญชีแจ้งรายการสารเคมีอันตรายที่ครอบครองแจ้งต่ออธิบดี หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้ครอบครอง และแจ้งให้ลูกจ้างได้เข้าใจความปลอดภัยของสารเคมีอันตรายที่อยู่ในครอบครอง ทำเครื่องหมายติดฉลาก ตามที่กระทรวงกำหนด รวมถึงการอธิบายให้ลูกจ้างทราบถึงวิธีการในการทำงานที่ถูกต้องและปลอดภัย โดยการจัดทำเป็นคู่มือเกี่ยวกับแนวปฏิบัติและขั้นตอนการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีไว้ด้วย

3. การคุ้มครองความปลอดภัย นายจ้างจะต้องจัดสภาพการทำงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมี ให้มีลักษณะดังนี้

◆ ถูกสุขลักษณะ สะอาด เรียบร้อย

◆ มีระบบระบายอากาศแบบทั่วไป หรือแบบที่ทำให้สารเคมีอันตราย

เจือจาง

◆ มีระบบป้องกันและกำจัดอากาศเสียโดยใช้ระบบระบายอากาศ

เฉพาะที่

◆ จัดให้มีสถานที่และอุปกรณ์ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัย ได้แก่

ที่ชำระล้างสารเคมี ที่ล้างมือและล้างหน้า ห้องอาบน้ำ (ไม่น้อยกว่า 1 ห้องต่อลูกจ้าง 15 คน) นอกจากนี้ยังต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล และจัดห้องพยาบาลไว้ด้วย

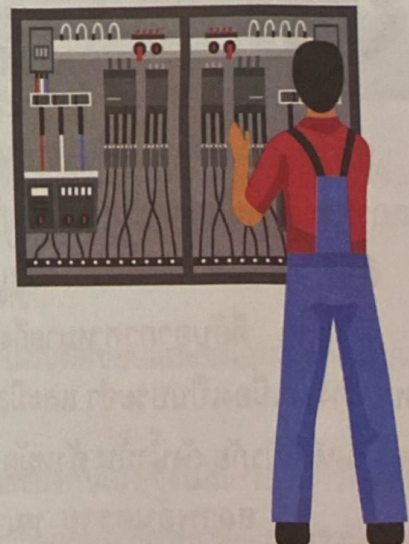

4. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการ และ ดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับไฟฟ้า

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับไฟฟ้า สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของคำตามกฎกระทรวง

- ◆ **บริษัทไฟฟ้** หมายถึง อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุ เครื่องประกอบหรือเครื่องจักรที่ใช้ไฟฟ้า เป็นต้น กำลังหรือเป็นส่วนประกอบ หรือที่ใช้เกี่ยวเนื่องกับไฟฟ้า
- ◆ **ฉนวนไฟฟ้า** หมายถึง วัสดุที่มีคุณสมบัติในการกันหรือขัดขวางการไหลของกระแสไฟฟ้า หรือวัสดุที่กระแสไฟฟ้าไม่สามารถไหลผ่านได้ง่าย เช่น ยาง ไฟเบอร์ พลาสติก
- ◆ **แรงดันไฟฟ้า** หมายถึง ค่าความต่างศักย์ของไฟฟ้าระหว่างสายกับสายหรือสายกับดิน หรือระหว่างจุดหนึ่งกับจุดหนึ่ง โดยมีหน่วยวัดเป็นโวลต์
- ◆ **กระแสไฟฟ้า** หมายถึง การถ่ายโอนประจุไฟฟ้าสุทธิต่อหนึ่งหน่วยเวลา โดยมีหน่วยวัดเป็นแอมแปร์
- ◆ **เครื่องกำเนิดไฟฟ้า** หมายถึง เครื่องจักรที่เปลี่ยนพลังงานใด ๆ เป็นพลังงานไฟฟ้า
- ◆ **สวิตช์** หมายถึง เครื่องปิดเปิดวงจรไฟฟ้าและบริษัทไฟฟ้ที่ใช้ทำหน้าที่ตัดต่อวงจรไฟฟ้า
- ◆ **การไฟฟ้าประจำท้องถิ่น** หมายถึง การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย หรือหน่วยงานอื่นที่อธิบดีประกาศกำหนด
- ◆ **วิศวกร** หมายถึง ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า ตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกร
- ◆ **ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้า** หมายถึง ลูกจ้างซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการติดตั้ง ตรวจสอบ ทดสอบ ซ่อมแซม บำรุงรักษา หรือหน้าที่อื่นในลักษณะเดียวกันกับระบบไฟฟ้า บริษัทไฟฟ้หรือสายไฟฟ้า

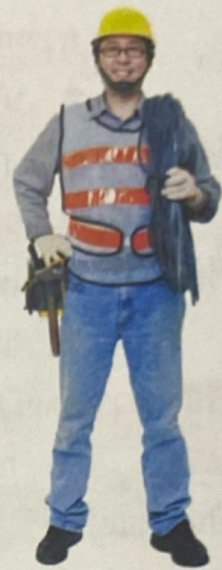

2. บททั่วไป นายจ้างจะต้องอบรมให้ลูกจ้างมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะที่จำเป็นเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย มีแผ่นป้ายที่ตัวอักษรหรือสัญลักษณ์เตือนให้ระวังอันตรายจากไฟฟ้าตามแบบที่กระทรวงกำหนด ตั้งไว้ในที่เปิดเผย มองเห็นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้นายจ้างยังต้องจัดเครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแก่ลูกจ้าง โดยมีวิศวกรคอยควบคุมการปฏิบัติงานของลูกจ้างด้วย

3. อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลและอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า

นายจ้างจะต้องจัดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะงาน เช่น ถุงมือหนัง ถุงมือยาง แขนเสื้อยาง หมวกนิรภัย รองเท้าพื้นยางหุ้มข้อชนิดมีส้นหรือรองเท้าพื้นยางหุ้มส้น ให้ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้าสวมใส่ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน และจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าที่เหมาะสมกับลักษณะงาน เช่น แผ่นฉนวนไฟฟ้า ฉนวนหุ้มสาย ฉนวนครอบลูกถ้วยกรงฟาราเดย์ ชุดตัวนำไฟฟ้า กรณีที่ลูกจ้างต้องปฏิบัติงานในที่สูงกว่า 4 เมตรขึ้นไปให้นายจ้างจัดให้มีการใช้สายหรือเชือกช่วยชีวิตและเข็มขัดนิรภัยพร้อมอุปกรณ์ หรืออุปกรณ์ป้องกันการตกจากที่สูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และหมวกนิรภัยที่เหมาะสมตามมาตรฐานที่กำหนดสำหรับลูกจ้างสวมใส่ระหว่างที่ปฏิบัติงาน หากลักษณะงานมีอันตรายมากขึ้น นายจ้างต้องจัดอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยให้มากขึ้นตามไปด้วย

5. กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับที่อับอากาศ พ.ศ. 2562

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหารจัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับที่อับอากาศ พ.ศ. 2562 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของคำตามกฎกระทรวง

- ◆ **ที่อับอากาศ** หมายถึง ที่ซึ่งมีทางเข้าออกจำกัด และไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับเป็นสถานที่ทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ และมีสภาพอันตรายหรือมีบรรยากาศอันตราย เช่น อุโมงค์ ถ้ำ บ่อ หลุม ห้องใต้ดิน ห้องนิรภัย ถังน้ำมัน ถังหมัก ถังไซโล ท่อ เตา ภาชนะ หรือสิ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน
- ◆ **สภาพอันตราย** หมายถึง สภาพหรือสภาวะที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายจาก

การทำงาน ที่อาจเกิดจากการถูกวัตถุทับเข้าไปภายใน ตกและติดอยู่ภายใน หรือสภาพอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดบรรยากาศอันตราย

◆ **บรรยากาศอันตราย** หมายถึง สภาพอากาศที่อาจทำให้ลูกจ้างได้รับอันตรายจากสภาวะอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ มีออกซิเจนต่ำกว่าร้อยละ 19.5 หรือมากกว่าร้อยละ 23.5 โดยปริมาตร มีแก๊ส ไอ ฝุ่น หรือมีสารเคมีที่มีความเข้มข้นเกินกว่ามาตรฐาน และสภาวะอื่น ๆ ที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์ได้

2. **บททั่วไป** ให้นายจ้างจัดทำป้ายแจ้งข้อความว่า “ที่อับอากาศ อันตราย ห้ามเข้า” ให้มีขนาดที่มองเห็นได้ชัดเจน บริเวณทางเข้า-ออกของสถานที่อับอากาศทุกแห่ง และต้องมีมาตรการควบคุมเพื่อความปลอดภัยในการเปิดทางเข้า-ออกและต้องติดป้ายแจ้งข้อความดังกล่าวด้วย และห้ามนายจ้างอนุญาตให้ลูกจ้างหรือบุคคลใดที่เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ โรคหัวใจ หรือโรคอื่น ๆ ที่เห็นว่าสถานที่อับอากาศเป็นอันตรายต่อบุคคลดังกล่าว เข้าไปในที่อับอากาศ

3. **มาตรการความปลอดภัย** นายจ้างจะต้องประเมินสภาพอันตรายในที่อับอากาศ หากพบว่า มีสภาพอันตราย จะต้องจัดให้มาตรการควบคุมอันตรายเพื่อให้ลูกจ้างเกิดความปลอดภัย พร้อมทั้งเก็บหลักฐานการดำเนินการไว้ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ นอกจากนี้ นายจ้างจะต้องทำการตรวจวัด บันทึกผลการตรวจวัด และประเมินสภาพอากาศก่อนที่จะให้ลูกจ้างเข้าไปทำงาน และในระหว่างที่ลูกจ้างทำงาน หากพบว่าบรรยากาศอันตรายให้นำลูกจ้างออกมาทันที และห้ามลูกจ้างคนอื่นเข้าไปในสถานที่อับอากาศนั้น และทั้งนี้ นายจ้างจะต้องจัดเตรียมเครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสำหรับลูกจ้างด้วย

4. **การฝึกอบรม** นายจ้างจะต้องจัดให้มีการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานแก่ลูกจ้างทุกคน ที่ทำงานในสถานที่อับอากาศ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจทักษะที่จำเป็นในการทำงานอย่างปลอดภัยตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีดังนี้

1. ด้านตัวกฎหมาย ไม่มีบทบัญญัติ หรือเกณฑ์ชี้วัดที่ชัดเจน และกฎหมายยังมีความซ้ำซ้อนกัน
2. ด้านเจ้าพนักงาน ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เกี่ยวกับกฎหมายอย่างถ่องแท้ และบางครั้งยังไม่กล้าบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากกลัวความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น
3. ด้านผู้ประกอบการ ไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจเหตุผล ไม่รับผิดชอบและจงใจหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย
4. ด้านประชาชน ไม่รู้กฎหมาย และไม่เข้าใจถึงสิทธิของตนเอง จึงไม่มีการเรียกร้องเมื่อเกิดเหตุขึ้น และไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการของสถานประกอบการเกี่ยวกับอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

หน่วยงานภาครัฐบาลมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาระบบความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งบทบาทหลักมีดังนี้

1.

สนับสนุนทางวิชาการและการให้บริการวิชาการ เพื่อให้งานดำเนินไปได้ด้วยดี เช่น การจัดการอบรม การจัดนิทรรศการ การจัดสัมมนา การเผยแพร่เอกสาร วิชาการ การตรวจสอบคุณภาพ การให้คำปรึกษา

2.

การออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานราชการมีหน้าที่ออกกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนปฏิบัติตาม รวมถึงการติดตาม ตรวจสอบ บังคับใช้ หากองค์กรใดฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามที่กำหนด

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. **กระทรวงแรงงาน** เป็นหน่วยงานสำคัญในการดูแลด้านแรงงานของประเทศ โดยมีหน่วยงานที่ดูแลด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยตรง คือ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 กระทรวงแรงงานได้มีการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เพื่อให้การทำงานมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยจัดตั้ง “สำนักความปลอดภัยแรงงาน” เพื่อรับผิดชอบการทำงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน สำนักความปลอดภัยแรงงาน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดและพัฒนาอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
2. ควบคุม ดูแล นายจ้าง ลูกจ้าง และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎหมายอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
3. พัฒนาระบบการคุ้มครองความปลอดภัยแรงงาน มาตรการ และวิธีปฏิบัติด้านการตรวจอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

- 4. พัฒนาระบบสารสนเทศ อาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 6. ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 7. ปฏิบัติงานร่วมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

ปัจจุบันสำนักความปลอดภัยได้มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนภูมิภาค กระจายอยู่ทั่วประเทศจำนวน 12 ศูนย์ เพื่อดำเนินการตามภารกิจ

2. กระทรวงอุตสาหกรรม มีบทบาทหน้าที่ในการดูแลความปลอดภัย โดยเน้นเรื่องอาคารสถานที่ เครื่องจักร และอุปกรณ์การทำงานต่าง ๆ มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดังนี้

2.1 กรมโรงงานอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการกำกับดูแลโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อตกลง กฎ ระเบียบ รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิต สิ่งแวดล้อม เครื่องจักร ความปลอดภัย วัตถุอันตราย ฯลฯ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม

2.2 สำนักควบคุมวัตถุอันตราย มีหน้าที่ในการกำกับดูแลและควบคุมวัตถุอันตราย ตั้งแต่ นำเข้า ครอบครอง จัดเก็บ อย่างเป็นระบบและเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย

2.3 สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย ให้ข้อมูลความรู้ด้านวิชาการด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น การจัดทำคู่มือความปลอดภัย การอบรมความรู้ ด้านวิชาการการรวบรวมอุบัติเหตุในสถานประกอบการ สำหรับเป็นข้อมูลประสพการณ์ไม่ให้เหตุการณ์ เกิดซ้ำขึ้นอีก

2.4 ศูนย์เฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรมด้านตะวันออก ในจังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์ควบคุม ปฏิบัติการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก ทำการเชื่อมโยงข้อมูลของระบบการตรวจวัด และรายงานคุณภาพสิ่งแวดล้อมของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทำให้สามารถรู้ผลการตรวจวัดได้ทันที ช่วยลดความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้น และนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งข้อมูลและสารสนเทศมลพิษ อุตสาหกรรมภาคตะวันออกซึ่งมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการบริหารโรงงานอุตสาหกรรม

2.5 สำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางาน ด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยมีพันธกิจ 3 ด้าน ได้แก่ กำหนด มาตรฐานที่ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับแนวทางสากล กำกับดูแลผลิตภัณฑ์ การตรวจสอบ และรับรองด้านการมาตรฐานให้ได้รับการยอมรับ และส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน ของประเทศ มาตรฐานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัยและ สภาพแวดล้อมในการทำงานโดยตรง เช่น มอก. 18000-2554 ระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและ ความปลอดภัย มอก. 368-2554 มาตรฐานหมวกนิรภัย

2.6 การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่พัฒนาและจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม จัดพื้นที่สำหรับโรงงานอุตสาหกรรมให้เข้าร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การป้องกันและบรรเทาอุบัติภัยอย่างมีประสิทธิภาพให้กับสถานประกอบการทั้งหมดที่อยู่ภายใต้อุตสาหกรรมนั้น ๆ

3. **กระทรวงสาธารณสุข** รับผิดชอบด้านสุขภาพของประชาชน มีบทบาทในงานอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งด้านวิชาการ และให้บริการรักษาผู้ป่วย และผู้ได้รับบาดเจ็บจากการทำงาน โดยมีหน่วยให้บริการหลายหน่วยงานทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

4. **กรุงเทพมหานคร** โดยกองสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน จัดการบริการด้านส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรค การพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้านพฤติกรรม และการมีสำนึกทางสุขภาพ การให้บริการด้านสาธารณสุข การวิจัยและพัฒนาความรู้ และรูปแบบการจัดระบบบริการสาธารณสุข การสุขาภิบาลอาหาร การอาชีวอนามัยและการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง การให้ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการควบคุมสิ่งแวดล้อมภายในอาคารสถานที่ และชุมชน

5. **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดย “กรมควบคุมมลพิษ” ที่มีบทบาทในการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมาตรการควบคุมป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษ
2. เสนอแนะการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
3. เสนอความคิดเห็นเพื่อวางแผนนโยบายการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการควบคุมมลพิษ
4. พัฒนารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการประยุกต์ใช้การจัดการของเสีย สารอันตราย คุณภาพน้ำ ระดับเสียง ความสั่นสะเทือน
5. ให้คำปรึกษาด้านการกำจัดมลพิษ
6. ประสานและให้ความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการกำจัดมลพิษ
7. ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทำรายงานสถานการณ์มลพิษ
8. ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องราวร้องทุกข์ด้านมลพิษ
9. ดำเนินการตามกฎหมายด้านการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านการควบคุมมลพิษ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

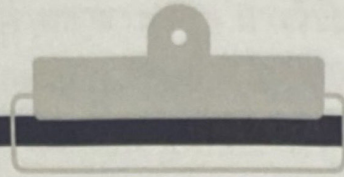

ใบงานที่ 12.2

ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

ผู้เรียนแบ่งกลุ่มสืบค้นข้อมูลสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายกลุ่มละ 1 แห่ง โดยหารายละเอียดของการกระทำผิดนั้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดนั้น บันทึกลงที่ว่างด้านล่าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สิ่งที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม

.....

.....

.....

แบบประเมิน

ผลการเรียนรู้บทเรียนที่

12

ตอนที่ 7 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมีประโยชน์ตามข้อใด
  - ก. ทำให้นายจ้างมีอำนาจต่อรองกับลูกจ้าง
  - ข. ทำให้ลูกจ้างมีอำนาจต่อรองกับนายจ้าง
  - ค. ทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
  - ง. ทำให้องค์กรเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป
- 2 ตามพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 ข้อใดเป็นหน้าที่ของนายจ้าง
  - ก. จ่ายค่าแรงแก่ลูกจ้างตามเวลาที่กำหนด
  - ข. ดูแลครอบครัวของลูกจ้างตามสมควร
  - ค. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยเพื่อดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการ
  - ง. จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยหน้าประตูเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าและออก
- 3 นายจ้างต้องการให้ลูกจ้างทราบถึงอันตรายที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ควรปฏิบัติตามข้อใด
  - ก. จัดทำคู่มือแจกแก่ลูกจ้างทุกคนก่อนเข้าทำงาน
  - ข. ให้ลูกจ้างเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - ค. ให้หัวหน้างานดำเนินการตามความเหมาะสม
  - ง. ให้ข้อมูลแก่ลูกจ้างในวันปฐมนิเทศพนักงานใหม่
- 4 เมื่อลูกจ้างเริ่มงาน เปลี่ยนงาน หรือมีการเปลี่ยนแปลงเครื่องจักรอุปกรณ์ นายจ้างควรดำเนินการตามข้อใด
  - ก. จัดการอบรมความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
  - ข. พิจารณาอัตราค่าตอบแทนก่อนเริ่มงาน
  - ค. ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลบันทึกข้อมูลการเปลี่ยนแปลงอย่างละเอียด
  - ง. ไม่ต้องดำเนินการใด จนกว่าจะพ้นระยะเวลา 3 เดือน
- 5 หากลูกจ้างไม่สวมใส่อุปกรณ์ความปลอดภัยส่วนบุคคล นายจ้างควรปฏิบัติอย่างไร
  - ก. ไม่รับผิดชอบหากเกิดภัยขึ้น
  - ข. ตัดเงินเดือน
  - ค. สั่งให้ลูกจ้างหยุดทำงานชั่วคราวจนกว่าลูกจ้างจะสวมใส่
  - ง. ไม่ต้องจัดการเพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคล
- 6 การควบคุม กำกับ ดูแลการดำเนินงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน นายจ้างควรปฏิบัติตามข้อใด
  - ก. จ้างบุคคลภายนอกเข้ามาดำเนินการทั้งหมด
  - ข. ประเมินอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และวางแผนดำเนินการเพื่อให้ลูกจ้างปลอดภัย
  - ค. ออกระเบียบปฏิบัติให้ลูกจ้างปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
  - ง. รณรงค์ให้ลูกจ้างดูแลและควบคุมพฤติกรรมตนเองไม่ให้ปฏิบัติสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตราย
- 7 หากลูกจ้างเสียชีวิต นายจ้างจะต้องปฏิบัติตามข้อใด
  - ก. จ่ายเงินชดเชยตามสมควร
  - ข. รับผิดชอบตามความเหมาะสม
  - ค. แจ้งต่อพนักงานตรวจความปลอดภัยพร้อมระบุสาเหตุการเสียชีวิตภายใน 7 วันนับแต่วันเกิดเหตุ
  - ง. แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อลงบันทึกประจำวัน

- 8 ข้อใดเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตรวจความปลอดภัยเมื่อพบว่านายจ้างไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฯ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการทำงาน
- ก. เรียกนายจ้างมาว่ากล่าวตักเตือนแล้วให้กระทำต่อไป
ข. สั่งให้หยุดการกระทำอันไม่ปลอดภัย และให้ปรับปรุงให้เหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด
ค. จัดการอบรมความปลอดภัย อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการทำงานทันที
ง. สั่งให้นายจ้างเลิกกิจการ
- 9 ข้อใดหมายถึงแก๊ส
- ก. สารที่มีลักษณะเรียวยาว คล้ายเส้นด้าย
ข. ของเหลวมีปริมาตรหรือรูปร่างไม่แน่นอนที่สามารถฟุ้งกระจายแปรสภาพได้
ค. อนุภาคของแข็งที่สามารถฟุ้งกระจาย ปลิว หรือลอยอยู่ในอากาศได้
ง. อนุภาคของแข็งที่เกิดจากการรวมตัวของไอ ลอยอยู่ในอากาศได้
- 10 การจัดสถานที่ทำงานเพื่อให้ออกห่างจากสารเคมีควรปฏิบัติตามข้อใด
- ก. มีระบบระบายอากาศที่ทำให้สารเคมีเจือจาง
ค. ติดเครื่องปรับอากาศเพื่อเพิ่มความเย็น
ข. ปิดประตู หน้าต่างอย่างมิดชิด
ง. ใช้ผนังห้องที่ทำด้วยกระจก
- 11 ข้อใดหมายถึงฉนวนไฟฟ้า
- ก. อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้า
ค. เครื่องจักรที่เปลี่ยนพลังงานใด ๆ เป็นพลังงานไฟฟ้า
ข. การถ่ายโอนประจุไฟฟ้าสุทธิต่อหนึ่งหน่วยเวลา
ง. วัสดุที่มีคุณสมบัติในการกั้นหรือขัดขวางการไหลของไฟฟ้า
- 12 ข้อใดกล่าวถึงไฟฟ้าประจำท้องถิ่นถูกต้องที่สุด
- ก. ไฟฟ้าที่ใช้ตามหมู่บ้าน
ข. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
ค. การไฟฟ้านครหลวง
ง. ทั้ง ข. และ ค.
- 13 พนักงานที่มีหน้าที่ซ่อมแซมและบำรุงรักษาไฟฟ้า ตามกฎกระทรวงฯ มีความหมายตรงกับข้อใด
- ก. ช่างซ่อมไฟ
ข. ช่างบริการไฟฟ้า
ค. พนักงานไฟฟ้า
ง. ลูกจ้างซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับไฟฟ้า
- 14 ในพื้นที่ที่มีอันตรายจากไฟฟ้า จะต้องปฏิบัติตามข้อใด
- ก. อนุญาตให้ลูกจ้างเข้าใกล้ได้เป็นบางคนเท่านั้น
ค. ตัดกระแสไฟฟ้าเพื่อป้องกันอันตราย
ข. ติดป้ายอักษรหรือสัญลักษณ์เตือนให้ระวังอันตราย
ง. ประกาศแจ้งเตือนเป็นระยะ
- 15 ข้อใดเป็นสถานที่อับอากาศ
- ก. ห้องสรรพสินค้า
ข. โรงภาพยนตร์
ค. ตลาดสด
ง. ถ้ำ
- 16 บริเวณสถานที่อับอากาศ นายจ้างควรทำป้ายแจ้งข้อความว่าอย่างไร
- ก. สถานที่ส่วนบุคคล ห้ามเข้า
ค. เข้าได้เฉพาะผู้มีสุขภาพแข็งแรง
ข. ที่อับอากาศ อันตราย ห้ามเข้า
ง. ห้ามเข้าทุกกรณี
- 17 ข้อใดเป็นปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายที่เกิดจากผู้ประกอบการ
- ก. กฎหมายมีความซ้ำซ้อน
ข. ไม่กล้าบังคับใช้
ค. ไม่มีความรู้ ไม่เข้าใจเหตุผล
ง. ไม่เข้าใจสิทธิของตนเอง
- 18 หน่วยงานที่ดูแลด้านความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานโดยตรง คือข้อใด
- ก. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ค. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ข. กรมโรงงานอุตสาหกรรม
ง. กระทรวงสาธารณสุข
- 19 หน่วยงานใดรับผิดชอบด้านสุขภาพของประชาชน
- ก. กรุงเทพมหานคร
ค. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ข. กระทรวงสาธารณสุข
ง. สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- 20 หากต้องการข้อมูลด้านวิชาการด้านอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ควรติดต่อหน่วยงานใด
- ก. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
ค. กระทรวงอุตสาหกรรม
ข. สำนักเทคโนโลยีความปลอดภัย
ง. กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 จงตอบคำถามต่อไปนี้

1 จงบอกหน้าที่ของพนักงานตรวจความปลอดภัยกับ

2 จงอธิบายความหมายของ "สารเคมีอันตราย"

3 จงอธิบายรายละเอียดของ "ความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย"

4 จงอธิบายความหมายของ "ที่อับอากาศ"

5 จงอธิบายความหมายของ "บรรยากาศอันตราย"

6 จงบอกหน้าที่ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม

7 จงบอกพันธกิจของสำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

8 จงบอกหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข

9 จงบอกหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

10 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมอบหมายให้หน่วยงานใดทำหน้าที่ดำเนินการด้านมลพิษ